

192

VYHLÁŠKA

Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky

z 28. júla 2015,

ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa § 62 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovuje:

Čl. I

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 5 ods. 1 uvádzacia veta znie:

„(1) Pri ošetrovaní pacienta, pri zaobchádzaní so zdravotníckymi pomôckami, manipulácii s biologickým materiálom a pri zaobchádzaní s bielizňou je potrebné dodržiavať tieto zásady:“.

2. V § 5 ods. 1 písm. a) sa vypúšťa časť vety za bodkočiarkou.

6. Za prílohu č. 1 sa vkladá príloha č. 1a, ktorá vrátane nadpisu znie:

3. V § 5 ods. 1 sa za písmeno a) vkladá nové písmeno b), ktoré znie:

„b) pokožka rúk zamestnanca zariadenia musí byť bez poranení a infekcií, nechty musia byť krátke, upravené, čisté, nenalakované, nesmú byť gélové alebo umelé; na rukách nesmú byť prstene a náramky,“.

Doterajšie písmená b) až p) sa označujú ako písmená c) až q).

4. V § 5 ods. 1 písmeno d) znie:

„d) vykonávať umývanie rúk, hygienickú dezinfekciu rúk, chirurgickú dezinfekciu rúk, predoperačnú prípravu rúk, starostlivosť o pokožku rúk a používať ochranné rukavice podľa pracovných postupov uvedených v prílohe č. 1a,“.

5. V § 5 sa vypúšťa odsek 6.

**„Príloha č. 1a
k vyhláške č. 553/2007 Z. z.“**

PRACOVNÉ POSTUPY**A. Umývanie rúk**

1. Cieľ: mechanické odstránenie viditeľného znečistenia rúk, organických a anorganických nečistôt.

2. Indikácie

- a) príchod na pracovisko,
- b) viditeľné znečistenie rúk špinou, krvou alebo inými telesnými tekutinami,
- c) súčasť osobnej hygieny pred jedlom, po použití toalety,
- d) možná alebo dokázaná kontaminácia rúk mikroorganizmami tvoriacimi spóry, napríklad *Clostridium difficile* v rámci kombinovaného ošetrenia rúk, ktoré je uvedené v časti C.

3. Prípravky a pomôcky

- a) umývacia emulzia s pH neutrálnym k pokožke bez obsahu účinnej dezinfekčnej látky, kompatibilná s prípravkami určenými na dezinfekciu a starostlivosť o pokožku rúk deklarovaná výrobcom,
- b) dávkovač alebo uzatvorená nádoba s dávkovacou pumpou,
- c) jednorazové papierové utierky v uzatvorenom zásobníku na utretie rúk.

4. Postup

- a) navlhčiť ruky vodou,

- b) aplikovať umývaciu emulziu do dlane, rozotrieť na celé ruky a malým množstvom vody napeniť,
 - c) ruky opláchnuť pod tečúcou vodou, aby na nich nezostali zvyšky umývacej emulzie,
 - d) ruky umývať nie dlhšie ako jednu minútu,
 - e) utrieť dosucha jednorazovými papierovými utierkami,
 - f) utierkou uzavrieť vodovodnú batériu.
5. Umiestnenie dávkovačov alebo nádob s dávkovacou pumpou
- a) na stene pri vodovodnej batérii,
 - b) na umývadle.
6. Čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov alebo nádob s dávkovacou pumpou na opakované použitie
- a) po úplnom spotrebovaní prípravku sa dávkovač, nádoba a dávkovací mechanizmus vyčistia a vydezinfikujú dezinfekčným prípravkom v súlade s odporúčaním výrobcu,
 - b) po naplnení dávkovača alebo nádoby s dávkovacou pumpou sa etiketa označí názvom prípravku, číslom šarže, dátumom expirácie uvedenom na balení, z ktorého boli dávkovač alebo nádoba opakovane naplnené, ako aj dátumom otvorenia originálneho balenia a dátumom naplnenia dávkovača alebo nádoby s dávkovacou pumpou.

B. Hygienická dezinfekcia rúk

1. Cieľ: rýchla redukcia prechodnej mikroflóry kože rúk ako prevencia prenosu mikroorganizmov.
2. Indikácie
- a) pred a po každom kontakte s pacientom v rámci diagnostiky a ošetrovania vrátane podania ruky, pomáhania v pohybe,
 - b) pred a po invazívnych zákrokoch, ako sú napríklad odbery krvi, podávanie injekcií a infúzií, punkcie, zavádzanie a odstraňovanie intravenózných katétrov, manipulácia a odstraňovanie močových katétrov, endoskopické výkony, manipulácia s invazívnymi pomôckami, a to aj pri použití ochranných rukavíc,
 - c) pred manipuláciou s liekmi a prípravou infúzií,
 - d) po kontakte s akýmkoľvek predmetom alebo povrchom v bezprostrednom okolí pacienta,
 - e) po kontakte s biologickým materiálom, ako je krv, telesné tekutiny, sekréty, exkrementy a po kontakte so sliznicami, krytou ranou, porušenou kožou pacienta, a to aj pri použití ochranných rukavíc,
 - f) v priebehu vyšetrenia alebo ošetrovania jedného pacienta, ak sa postupuje od kontaminovanej časti tela k čistej,
 - g) po zvlčení jednorazových sterilných a jednorazových ochranných rukavíc.

Pri indikáciách uvedených v tomto bode sa pred hygienickou dezinfekciou nevykonáva umývanie rúk.

3. Prípravky a pomôcky
- a) tekutý alkoholový dezinfekčný prípravok, ktorý spĺňa tieto požiadavky: expozičný čas 30 sekúnd, účinnosť podľa technických noriem,^{11a)} kompatibilita s prípravkami určenými na umývanie a starostlivosť o pokožku rúk deklarovaná výrobcom,
 - b) dávkovač, uzatvorená nádoba s dávkovacou pumpou alebo nádobka vreckového balenia.

Odporúča sa, aby alkoholový dezinfekčný prípravok na báze etanolu obsahoval najmenej 80 % (hmotnostných, w/w) alkoholu a na báze propanolu 75 % (hmotnostných, w/w) alkoholu.

4. Postup
- a) alkoholový dezinfekčný prípravok naniesť do suchej dlane v množstve dostatočnom na pokrytie rúk, minimálne 3 ml,
 - b) dôkladne rozotrieť a navlhčiť všetky miesta na rukách, zvýšenú pozornosť venovať najmä končekom prstov a palcov,
 - c) ruky udržiavať vlhké vtieraním po celý expozičný čas 30 sekúnd,
 - d) ruky neoplachovať, neutierať, nechať voľne vyschnúť.
5. Umiestnenie dávkovačov alebo nádob s dávkovacou pumpou
- a) v zóne pacienta,
 - b) na miestach, kde sa poskytuje zdravotná starostlivosť.
6. Čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov alebo nádob s dávkovacou pumpou na opakované použitie: podľa postupu, ktorý je uvedený v časti A bode 6.

C. Kombinované ošetrenie rúk

1. Cieľ: redukcia prechodnej mikroflóry kože rúk a odstránenie spór mikroorganizmov tvoriacich spóry.
2. Indikácie: pri dokázanej alebo možnej kontaminácii rúk mikroorganizmami tvoriacimi spóry, napríklad *Clostridium difficile*.
3. Prípravky a pomôcky
 - a) prípravky a pomôcky, ktoré sú uvedené v časti B bode 3,
 - b) prípravky a pomôcky, ktoré sú uvedené v časti A bode 3.
4. Postup
 - a) po zvlčení jednorazových ochranných rukavíc vykonať hygienickú dezinfekciu rúk podľa postupu, ktorý je uvedený v časti B bode 4,
 - b) umyť ruky podľa postupu, ktorý je uvedený v časti A bode 4.

D. Chirurgická dezinfekcia rúk

1. Cieľ: odstránenie prechodnej a redukcia trvalej mikroflóry kože rúk a predlaktí ako prevencia kontaminácie operačnej rany mikroflórou kože rúk.
2. Indikácie
 - a) súčasť predoperačnej prípravy rúk pred chirurgickým výkonom,
 - b) pred použitím jednorazových sterilných rukavíc v indikáciách, ktoré sú uvedené v časti G bode 1.2.Pri výkonoch, pred ktorými sa vykonáva chirurgická dezinfekcia rúk, nesmú byť na rukách hodinky.
3. Prípravky a pomôcky
 - a) tekutý alkoholový dezinfekčný prípravok, ktorý spĺňa tieto požiadavky: expozičný čas podľa odporúčaní výrobcu, účinnosť podľa technickej normy,^{11b)} kompatibilita s prípravkami určenými na umývanie a starostlivosť o pokožku rúk deklarovaná výrobcom,
 - b) pákový alebo bezdotykový dávkovač.
4. Postup
 - a) alkoholový dezinfekčný prípravok naniesť do suchej dlane v množstve potrebnom na úplné pokrytie rúk a predlaktí,
 - b) dôkladne rozotierať na všetky miesta na rukách a predlaktiach,
 - c) ruky a predlaktia udržiavať vlhké vtieraním po celý expozičný čas podľa odporúčaní výrobcu, alkoholový dezinfekčný prípravok je potrebné naniesť opakovane,
 - d) ruky neoplachovať, neutierať, po uplynutí expozičného času nechať voľne vyschnúť,
 - e) jednorazové sterilné rukavice navliekať na suché ruky.
5. Čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov na opakované použitie: podľa postupu, ktorý je uvedený v časti A bode 6.

E. Ošetrovanie pokožky rúk

1. Cieľ: zabrániť stratám vody z pokožky a udržiavať pokožku jemnú, pružnú a neporušenú, aby bola zachovaná jej prirodzená ochranná bariéra proti vplyvom prostredia a predchádzalo sa osídľovaniu pokožky rúk patogénnymi mikroorganizmami.
2. Indikácie
 - a) opakovane v priebehu dňa podľa stavu pokožky,
 - b) súčasť predoperačnej prípravy rúk medzi operačnými výkonmi a po skončení operačného programu.
3. Prípravky a pomôcky: ošetrojúci prípravok určený na starostlivosť o pokožku rúk kompatibilný s prípravkami určenými na umývanie a dezinfekciu rúk deklarovaný výrobcom.

4. Postup

- a) naniesť malé množstvo prípravku na chrbát ruky,
- b) rovnomerne rozotrieť po chrbtoch oboch rúk, vtierať medzi prsty, do okolia nechtov a zvyšok do dlani.

F. Predoperačná príprava rúk

1. Cieľ: príprava rúk pred operačným výkonom, eliminácia prechodnej a redukcia trvalej mikroflóry kože rúk a predlaktí ako prevencia kontaminácie operačnej rany mikroflórou kože rúk.
2. Postup predoperačnej prípravy na začiatku operačného programu
 - 2.1 vykonať hygienickú dezinfekciu rúk vo vstupnom filtri alebo v šatni podľa postupu, ktorý je uvedený v časti B bode 4,
 - 2.2 vykonať chirurgické umývanie
 - 2.2.1 Prípravky a pomôcky
 - a) umývacia emulzia s pH neutrálnym k pokožke bez obsahu účinnej dezinfekčnej látky, kompatibilná s prípravkami určenými na dezinfekciu a starostlivosť o pokožku deklarovaná výrobcom,
 - b) pákový alebo bezdotykový dávkovač,
 - c) jednorazové špachtličky na vyčistenie priestoru pod nechtami,
 - d) jednorazové papierové utierky v uzatvorenom zásobníku na utretie rúk.
 - 2.2.2 Postup
 - a) navlhčiť ruky a predlaktia vodou,
 - b) aplikovať umývaciu emulziu do dlane, rozotrieť na ruky a predlaktia a malým množstvom vody napeňiť,
 - c) priestor pod nechtami vyčistiť jednorazovými špachtličkami,
 - d) ruky a predlaktia umývať bez použitia kefy a nie dlhšie ako jednu minútu,
 - e) opláchnuť pod tečúcou vodou, aby na rukách a predlaktiach nezostali zvyšky umývacej emulzie,
 - f) ruky a predlaktia utrieť dosucha jednorazovými utierkami.
 - 2.2.3 Umiestnenie dávkovačov:
na stene pri vodovodnej batérii.
 - 2.2.4 Čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov na opakované použitie: podľa postupu, ktorý je uvedený v časti A bode 6,
 - 2.3 vykonať chirurgickú dezinfekciu podľa postupu, ktorý je uvedený v časti D bode 4.
3. Postup predoperačnej prípravy medzi dvoma operačnými výkonmi
 - 3.1 zvliecť jednorazové sterilné rukavice,
 - 3.2 vykonať hygienickú dezinfekciu rúk podľa postupu, ktorý je uvedený v časti B bode 4, umytie rúk vykonať len vtedy, ak sú ruky viditeľne znečistené, s následným vykonaním hygienickej dezinfekcie podľa postupu uvedeného v časti B bode 4,
 - 3.3 ošetriť ruky ošetrujúcim prípravkom podľa postupu, ktorý je uvedený v časti E bode 4,
 - 3.4 pred ďalším chirurgickým výkonom vykonať len chirurgickú dezinfekciu podľa postupu, ktorý je uvedený v časti D bode 4 bez chirurgického umývania.
4. Postup predoperačnej prípravy po skončení operačného programu
 - 4.1 zvliecť jednorazové sterilné rukavice,
 - 4.2 vykonať hygienickú dezinfekciu rúk podľa postupu, ktorý je uvedený v časti B bode 4, umytie rúk vykonať len vtedy, ak sú ruky viditeľne znečistené, s následným vykonaním hygienickej dezinfekcie podľa postupu uvedeného v časti B bode 4,
 - 4.3 ošetriť ruky ošetrujúcim prípravkom podľa postupu, ktorý je uvedený v časti E bode 4.

G. Používanie ochranných rukavíc

1. Jednorazové sterilné rukavice
 - 1.1 Cieľ
 - a) zabrániť kontaminácii operačnej rany trvalou mikroflórou kože rúk,
 - b) zabrániť kontaminácii rúk zdravotníckych pracovníkov mikroorganizmami prenosnými krvou pacienta.
 - 1.2 Indikácie
 - a) chirurgické výkony,
 - b) pôrody,
 - c) invazívne rádiologické výkony,

- d) zabezpečenie centrálného venózneho a arteriálneho prístupu, zavádzanie močových katétrov, zabezpečenie invazívnych vstupov do sterilných dutín a priestorov.

2. Jednorazové ochranné rukavice

2.1 Cieľ

- a) znížiť riziko kontaminácie rúk biologickým materiálom,
- b) znížiť riziko prenosu mikroorganizmov z pacienta na ruky zdravotníckeho pracovníka,
- c) zabrániť poškodeniu pokožky rúk prípravkami určenými na čistenie a dezinfekciu.

2.2 Indikácie

- a) činnosti, pri ktorých je riziko kontaktu rúk s biologickým materiálom, ako je krv, telesné tekutiny, sekréty, exkrementy,
- b) činnosti, pri ktorých je riziko kontaktu rúk so zdravotníckymi pomôckami alebo povrchmi kontaminovanými biologickým materiálom,
- c) kontakt so sliznicami a porušenou kožou pacienta,
- d) vyšetrowanie, ošetrovanie pacienta infikovaného alebo kolonizovaného vysoko virulentnými a multirezistentnými mikroorganizmami,
- e) vyšetrowanie, ošetrovanie pacienta infikovaného alebo kolonizovaného mikroorganizmami tvoriacimi spóry, napríklad *Clostridium difficile*,
- f) vyšetrowanie, ošetrovanie pacientov pri výskyte epidémií prenosných ochorení,
- g) zavádzanie a odstraňovanie periférnych venózných katétrov,
- h) manipulácia a odstraňovanie močových katétrov,
- i) podávanie parenterálnej výživy,
- j) odber krvi a iného biologického materiálu,
- k) odsávanie sekréty dýchacích ciest,
- l) vyprázdňovanie emitných misiek, podložných mís, močových fliaš,
- m) čistenie a dezinfekcia použitých nástrojov, zdravotníckych pomôcok, prístrojovej techniky, plôch a povrchov,
- n) manipulácia s použitou bielizňou, znečisteným odevom a odpadom.

2.3 Jednorazové ochranné rukavice nepoužívať pri

- a) meraní vitálnych funkcií a fyzikálnom vyšetrení pacienta,
- b) podávaní perorálnych liekov, subkutánnych a intramuskulárnych injekcií,
- c) ošetrovaní očí, uší bez sekrécie,
- d) rehabilitácii pacienta,
- e) obliekaní, kŕmení a transporte pacienta,
- f) manipulácii s čistou bielizňou,
- g) telefonovaní, práci so zdravotnou dokumentáciou a počítačom.

3. Zásady používania jednorazových ochranných rukavíc

- a) používať veľkosťou vyhovujúce, nepudrované rukavice, kvalita rukavíc deklarovaná výrobcom v závislosti od činnosti, na ktorú sa používajú,
- b) jeden pár rukavíc použiť iba na vyšetrenie alebo ošetrovanie jedného pacienta,
- c) rukavice nepoužívať na viac ako jeden zdravotný výkon,
- d) rukavice navliekať na suché ruky bezprostredne pred činnosťou, na ktorú je ich použitie určené, a ihneď po činnosti zvliecť,
- e) po zvlčení rukavíc vykonať hygienickú dezinfekciu rúk podľa postupu, ktorý je uvedený v časti B bode 4.

H. Zásady starostlivosti o pokožku rúk

- a) pravidelne upravovať nechty a ich okolie,
- b) pravidelne používať ošetrojúce prípravky podľa časti E,
- c) predchádzať znečisteniu rúk,
- d) umývať ruky len v indikáciách, ktoré sú uvedené v časti A bode 2,
- e) na umývanie rúk používať vlažnú vodu,
- f) nepoužívať kefkы a umývacie emulzie s obsahom účinnej dezinfekčnej látky,
- g) používať ochranné rukavice len v indikáciách, ktoré sú uvedené v časti G bodoch 1.2 a 2.2,
- h) dodržiavať zásady používania ochranných rukavíc, ktoré sú uvedené v časti G bode 3,
- i) zabrániť priamemu kontaktu pokožky rúk so škodlivými látkami, čistiacimi a dezinfekčnými prípravkami určenými na dekontamináciu nástrojov a povrchov.“.

Poznámky pod čiarou k odkazom 11a a 11b znejú:

„^{11a)} STN EN 1500 Chemické dezinfekčné a antiseptické prípravky. Hygienická dezinfekcia rúk. Skúšobná metóda a požiadavky (fáza 2, krok 2) (85 7014).

STN EN 13727+A1 Chemické dezinfekčné a antiseptické prípravky. Kvantitatívna suspenzná skúška na vyhodnotenie bakteriocídnej aktivity v oblasti medicíny. Skúšobná metóda a požiadavky (fáza 2, krok 1) (85 7024).

^{11b)} STN EN 12791 Chemické dezinfekčné a antiseptické prípravky. Dezinfekcia rúk v chirurgii. Skúšobné metódy a požiadavky (fáza 2, krok 2) (85 7030).“.

Čl. II

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. septembra 2015.

Viliam Čislák v. r.